

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG

BUREAU & REDACTIE:
DRUKKERIJ COLLEÉ
REGULIERNWAL (Stenderpoort)
— TONGEREN —
Postчек N° 84855. — Telefoon 12.

AANKONDIGINGEN.

Prijs per regel . . . . . fr. 1,00
Tusschen Allerlei en Provincie-
nieuws . . . . . fr. 2,00
KLEINE AANKONDIGINGEN :
Van 1 tot 4 regels . . . . . fr. 3,50
Elke regel meer . . . . . fr. 0,75

Nieuwjaarswensch

God geve U vijf-en-twintig splinternieuwe jaren,
en vijf-en-twintigszins gelukke!
Is 't genoeg?
Neen, neen 't is en, wilde U God zoo
lange in 't leven sparen
dat gij wierd honderd, ach gij stierft
nog veel te vroeg.

't Verleden jaar heeft, oud en stram,
geleefd tot dat het nieuwe kwam;
maar 't nieuwe is schaars een dag geboren
't heeft alree dien dag verloren.
Wat raad? 't En helpt niet « hou! »
gezeid!
wij zijn op weg naar de eeuwigheid!
Dus, opgepast, en niet tot morgen
verzet van voor uw' ziel te zorgen;
zoo zal elke ure, elk' dag, elk jaar,
eens oud zijn, maar toch jong gebleven,
en stervensvrij, in 't ander leven.
Dit wensche ik u, en mij en al
die 't, jong of oud, mij wenschen zal!
GUIDO GEZELLE.

De Tijdwagen

Daar kwam er een wagen
vol nachten en dagen
vol maanden en uren en stonden geroen,
fel trokken en werden
den de edele peerden
die zesmaal vier hoefijzers kletteren doen.

Al rijdend, al rotsend,
al bokkend en botsend
al piepend en krakend, zoo vloog hij door
steed,
en, als hij was henen
en verre verdwenen,
toen waren de dagen en maanden ook mee

Het spreken en 't peizen,
het gaan en het reizen,
en al wat wij deden, 't zij droef, het zij blij:
't mocht tijdelijk of laat zijn,
of goed zijn of kwaad zijn,
't was op den wagen, 't was alles voorbij.

Toch nimmer vergaat het
en altijd bestaat het,
wat God door zijn heilige gratie ons geeft,
het deugdzame leven
dat is ons gebleven,
al 't ander, hoe zoet en hoe schoone, 't
begeeft.

Nooit zal ons de wagen
der tijden ontvagen
't staend en den rijkdom der edele ziel
de deugd zal geduren
schoon rotsen en muren
en torens en al dat maar vallen kan — viel.
GUIDO GEZELLE.

Nieuwjaar is daar

Wij kunnen geen mooier uitdrukkingen
vinden dan die van Guido Gezelle om onze
lezers en lezeressen bij 't verdwijnen van
't oude jaar, bij 't opdagen van het nieuwe,
een voorspoedig, een heilvol jaar te wenschen.

De priesterdichter denkt aan het aard-
sche, aan hetgeen voorbij gaat, maar ziet
in verbeelding den tijdswagen voorbijkom-
men en alles meevoeren, en vermanend roept
hij uit: De deugd met haar vruchten zal
voortbestaan in eeuwigheid, wanneer alles,
op aarde, tot puin zal ineenstorten.

Terwijl wij hier met den tijdswagen voort-
hollen op den hobbeligen weg ter eeuwig-
heid hebben we plichten te vervullen, vele
plichten.

« De Postrijder » zal, naar hij best kan,
zijn taak trachten te vervullen en rekent
op zijn trouwe lezers en lezeressen. Heb-
ben deze reeds aan ons blad gedacht? Zoon-
den de dagen van Nieuwjaar, wanneer zo
aan vrienden en vriendinnen heel wenschen
zijn overbest, geschiedt om hun weekblad
aan te bevelen. Nimmer zal een aanbeve-
ling zoo doeltreffend wezen, op geen oog-
blik in het jaar vinden ze bij vrienden en
kennissen zulke gunstige gemoedsstemming
om naar een aanbeveling te luisteren.

En 't is noodig voor ons natuurlijk, maar
ook voor de lezers en lezeressen van het
blad. Vermeerdering van onzen lezerskring
brengt onvermijdelijk versterking van het
blad, vergroting van zijn invloed.

Wordt dit verwaarloosd, dan treden an-
dere bladen in de plaats, die misschien zoo
hoog opvatting van de taak van journalist
niet hebben. Overtreuen we? Maar we-
denk dan, dat er te Tongeren alleen van
een enkel niet-katholiek Vlaamsch blad
gesproken kan worden. Dat was een blad per drie
hulstgenen, indien er geen huisgezinnen
bestonden waar meer dan een exemplaar
van gesond blad door verschillende leden
gekocht werden.

Het is dus noodig dat iets voor « Postrij-
der » gedaan wordt, voor dat blad dat zoo
lang « op den hollenden tijdswagen gere-
den » heeft voor het blad dat op dit ogen-
blik alleen de drukpers van de oude, oer-
bedwaaerde stad Tongeren onder de wek-
bladen vertegenwoordigt. Onze getrouwe
lezers zullen ons onze wenschen terugzand-
den met ons blad te verspreiden.

Volkswijsheid en hoge staathuishoudkunde

Door de volkswijsheid is de loop van het
rad der fortuin als volgt voorgesteld gewor-
den:
De armoede verplicht de menschen tot
arbeiden en besparing. Arbeid en besparing
brengen rijkdom en welde. Rijkdom en
welde brengen tot verkwisting. Verkwis-
ting brengt tot armoede, en... de kring-
loop begint opnieuw.

Nu had tijdens de afgelopen week te
Leuven een international congress van de
voornaamste mannen der staathuishoud-
kunde plaats. Er waren afgevaardigden uit de
Verenigde Staten van Amerika, uit Eng-
land, Frankrijk, Duitsland, Holland en
Oostenrijk opgekomen ten einde een gelede-
de gedachtenwisseling over de crisis, hare
oorzaken en haar verloop, te houden, en
hun vooruitzichten aangaande de toekomst
blot te leggen.

Tot welk besluit leidden de kalme, zeer
ernstige debatten? Men zou dit besluit als
volgt kunnen samenvatten: « De crisis
spruit voort uit den voorspoed en de voors-
poed spruit voort uit de crisis ». De voors-
poed doet een menigte mistoestanden of
misbruiken ontstaan, die als zooverl zwak-
ke punten van het social organisme moe-
ten aanzien worden. Op die zwakke moe-
ten ontstaan dan ettering die evenals een
verzwering in een levend lichaam haar uit-
werking zoekt. Zoo komen dan bankroeten,
beurspaniek, enz.

Dat is niets anders dan hetgeen we hier-
boven als oordeel van de volkswijsheid, als
uitspraak van den man in de straat voor-
stelden.

De praktische gevolgtrekking is dat de
maatschappij 'doen moet wat de enkeling
deed die zich uit den toestand van armoede
wil omhoog tillen; hij moet arbeiden en
sparen.

Merkwaaardig is het dat onder de ver-
gaderde economisten niemand de schuld
werpt op de groote ontwikkeling der ma-
chines of op de overproductie. Neen, die
zoozegevede overproductie spruit voort uit
onvoldoende omloop of circulatie van het
geld, en deze uit gebrek aan vertrouwen.

Zoodat en der vergaderde geleerden, met
aardzede te verklaren dat indien iedereen
te nacht droomde dat de crisis uit was en
opstond met de overtuiging dat alles weer
gung gelijk drie jaar vroeger, het werke-
lijk zoo zou zijn!

Dit is te schamen! Doch al die geleerden
zijn overtuigd dat onze huidige crisis
ziet wel gelijk op de economische verwan-
dingen die men vroeger gekend heeft; dat
de genezing onvermijdelijk komen zal, en
dat 'vel teekenen aantoonen dat de verete-
tering reeds begonnen is.

Dit is een goede belofte, vooral bij het
begin van het jaar. Men blijve hopen; de
verbetering kan spoedig intreden dan
men denkt.

Maar 't is toch wel aardig dat de eeu-
wige volkswijsheid juist tot dezelfde beslu-
ten kwam als de geleerden die de moeilijke
problema's der hoge staathuishoudkunde in
de annalen van de geschiedenis en in de
verchijns in der hede, d. g. s. heb d. j. z. ge-
heid bestudeerden.

Dagbladen en Statistiek

Onder de artikelen, die men als zeker juist
aanziend zou, behooren die waarin men de
gegevens in cijfers omzet, volgens een ge-
keerde Engelsche aanbeveling. Zoo iets duis-
ter voorkomt, druk het in een cijfer uit, en
het zal klaar voor u staan.

Maar de cijfers vooral dienen gecontro-
leerd te worden. Een paar bewijzen zullen
dit aantoonen. In het nummer van Zate-
rdag, 22 Dec. jl. wijst een dagblad in zijn
eerste blz. op de groote winsten der Ame-
rikaansche wapenfabrikanten, tijdens den
oorlog, en verklaart dat zeker wapenabriek
« een netto winst maakte van 228 miljoen
dollar, hetzij 75 milliard frank ». — Men
vraagt zich af aan welke koers men hier
den dollar berekende. Thans staat hij nog
aan 21.40 fr. Doch neem hem zelfs aan den
hoogen koers der voorspoedige jaren op 36
fr. en vermenigvuldig: dan bekomt ge zoo-
wat 8 milliard, of het negende deel van de
75 milliard.

Neem het nummer van hetzelfde blad
van den volgende dag, Zondag 23 Decem-
ber. Ween op eerste blz. leest ge een nota
over de gemiddelde huwelijken in Duitsch-
land, en wat ons daarin meest interesseert
is het volgende:

« In 1932 zijn 159.876 katholieke meisjes
in het huwelijk getreden; daarvan zijn er

127.013 die met een protestant trouwen
en 29.449 met een katholiek... »
Ong'twijfeld moet ge lezen dat de 127.013
met een katholiek trouwen en 29.449 met
een protestant...

Men ziet uit die twee voorbeelden dat
men alle documentaire artikels der dagbla-
den niet zonder voorbehoud mag lezen, en
dat een weekblad nog nevens het dagblad,
een nuttige taak kan vervullen, met na en
dan een terechting te doen. Immers:
Haaft of spoed, zelden goed!

Oudheidkunde.

EEN KIK OP DE NIEUWE VONDSTEN IN HET OUDHEIDKUNDIG MUSEUM DER STAD TONGEREN.

Tijdens de afgelopen week lag, geduren-
de verschillende dagen, het werk der uit-
gravingen stil. Wij maken er gebruik van
om u een bezoek te brengen aan het Stads-
museum, om een blik te werpen op hetgeen
er reeds bij ons gebracht werd.

Zoals wij reeds terloops deden opmer-
ken, heeft het Stadsbestuur bijtijds twee
nieuwe zalen beschikbaar gesteld. De groot-
ste, schoonste der zalen heeft een opper-
vlakte van 51 vk. meter, en maakt een
gunstigen indruk op den bezoeker. Wij
spookten ons echter eerst naar de tweede
plaats, waar de voorwerpen voorloopig ge-
plaatst werden, naar mate ze binnakomen.
Men heeft er op een lange rij van rokken
honderd houten dozen aangebracht, zorg-
vuldig van etiketten voorzien, om het opge-
doolven pottenwerk, enz. per straat te rang-
schikken. Om een gedeelte te geven van de
grootscheepsche opvatting, zullen we en-
kel doen opmerken, dat voor de vervaardig-
ing der dozen, vijftig vk. meter planbreen
gebezigd werden.

En achtens al deze dozen zijn reeds ge-
vuld, een zeker getal reeds overvol. En men
is nog eerst op de helft van de opgraving-
werken. Immers behalve de groote rielen in
de richting der straten, moeten er ook
overal voor elk huis verbindingsrielen ge-
plaatst worden, die nog een heel deel voor-
werpen kunnen opsluiten. Doch men heeft
ru het model voor de omishbare rangschik-
king in het museum, en men zal daar wel
voor de verdere uitrusting zorgen. Willet
wij weten wat de ondergrond in een be-
paalde straat opleverde: Wij nemen de
doos uit de rokken, en kunnen dan, gezeten
aan een tafel, het uitgedoolven pottenwerk
op ons gemak bestuderen. De aanduidin-
gen, binnen in de dozen aangebracht, ge-
ven ons het geleefde der straat, bij mid-
del van de nummers der huizen of van de
kijkcijfers der rielen, die steeds op plaats
blijven, indien de huisnummers verander-
den. Ook de diepte, waar de inhoud der doo-
zen opgedoolven werd, is steeds aangevuld.

De overgrote hoeveelheid, meer dan drie
vierden der vondsten, heeft betrekking op
de Romeinse periode, maar men verzeet
niet dat deze periode langer duurde dan
de grondvesten van den toren der O.L.V.
Basiliek er staan. ***

Goed, hooren we zeggen: dat is voor de
hoeveelheid der voorwerpen; maar we ver-
nemen liever iets over de kwaliteit. Wel
deze laat- te doet niet onder voor de kwaa-
teit.

Maar de vitrien bevat ook een lamp in
dij vorm van duif en twee vischen: een
van glas en een in ivoor. Dit zijn zeker
symbolen van het opkomend Christendom,
en gaan voort aan de benutting van het
kruis als zinnebeeldig teeken der Christe-
nen.

In een andere vitrien staat op de eere-
plaats een Romeinse inktpot, te Tonge-
ren gevonden. Rondom zijn een zestal
schrijfstiften geplaatst, dienende door de
huidige opgravingen op verschillende platen
geleerd werd. Met deze schrijfstiften
gebruikte men wel geen inkt, maar men
schreef er toch mede, namelijk in wassen
tafeltjes. Om te schrijven heeft men licht
noodig, in een rond het hoofd, en symbolisch
heeft men daarom een serie Romeinse
lampjes rond dat schrijfgrief geplaatst.

Heeft men ook geld gevonden vraagt wel-
licht iemand? Ongetwijfeld, het tegen-
overgestelde ware wonder, want sinds
eeuwen vindt men steeds Romeinse gold
in den bodem van het oude Tongeren. Tij-
dens de huidige opgravingen haalde men
eenige interessante munten te voorschijn,
zoo b.v. een zilverstuk van keizer Domitius,
dat zoals ons nummer 40 vermeldt, op
het Statieplein tegenover huis Nr. 55 werd
gevonden.

In Kiekenstraat, tegenover huis Nr. 78
vond men een goldstuk van keizer Augus-
tus, en in het bovengedeelte derzelfde straat
een ander van keizer Vespasianus, in Pie-
pelroet, tegenover huis Nr. 25 een goldstuk van
keizerin Faustina junior, in Wijngaard-
straat, tegenover huis Nr. 11, een bronzen
munt van keizer Domitianus; in Hemel-
genstraat tegenover het huis Nr. 22, een
bronzen stuk van keizer Trajanus; op 11
Novemberlaan, tegen huis Nr. 17, een munt
van keizer Caligula; in Corvenstraat, tegen-
over Nr. 21, een prachtige munt van keizer
Augustus. Het opschrift luidt CAESAR
AUGUSTUS, P(ontifex) MAX(imus) OP de
keerzijde heeft men een voorstelling van
het antaer van Lyon en de lezing: ROM(AE)
ET AVG(usto), dit is: ter eere van Rome
en Augustus. Dit goldstuk blijkt te Lyon

titeit. Om een gedachte te geven, hebben 'wij
een plaat doen maken van een in steen ge-
beiteld beeld dat, zoals nummer 46 van
« Postrijder » vermeldt, bij het begin der
Hemelgenstraat gevonden werd. 't Is een
overblijfsel van het kapiteel eener Jupiter-
kolom, de bekroning van een vierpater-
steen. Ons beeld stelt voor wat men heel
een gigas anspies, dit is een reus met
een lichaam dat niet met beemen, maar als
slang eindigt. De onderschragende houding

van het beeld doet vermoeden dat het
nog, zoals gewoonlijk, een ruitersleed dra-
gen moest. Het herinnert aan de fabel van
den strijd der reuzen tegen Jupiter. Zij
wilden den Olympus beklimmen maar ver-
gen door den koning der goden overwon-
nen en vernield. Het museum bezat reeds
een vierpatersteen en ook een stuk van
een Jupiterzuit. Het in kwestie zijnde beeld
is dus een g'wenschte aanvulling.

Maar om beter nog te voldoen aan het
verlangen dorren die inlichtingen vragen
over de kwaliteit der vondsten zullen wij
er bijvoegen dat, in den Atlas der Romein-
sche beelden afgedrukt door Germania Ro-
mana, geen enkel beeld voorkomt dat in
schoonheid het onze evenaart. Ook hebben
de musea van het Halfeeuwfeest te Brus-
sel van de Universiteit te Gent, van het
Curtius-huis te Luik, alsook eenige ken-
ners reeds om afgiftee van het beeld ge-
vraagd, die dan ook door een Tongersch
kunstenaar, M. Mathieu, met smaak ver-
vaardigd werden.

En daar wij het thans hebben over de
mythologie der oudten, laten wij de groote
zaal binnentreden. Een vitrien is voorbe-
houden aan eenige overblijfselen van J n
eeredienst der voorchristelijke periode.
Voornast heeft men het mooie beeld eener
ninf, opgedoolven, op 2 m. diepte en 4 m.
afstand van den grooten omheiningmuur,
bij het uitgraven van den grond om een
kelder te maken. De vitrien bevat ook de
voorstelling van de zon, bij middel van het
zonnerad (uit de verzameling Christiaens),
en van twee goed bewaarde exemplaren
van het hakenkruis (Swastika) uit de ver-
zameling de Schaetzen. De huidige opgra-
vingen brachten belangrijke aanvulling
voor deze verzameling, namelijk een mooi
ram, reeds vermeld in ons Nr. 47, also-
ook meer dan een voorwerp herinnerende
aan den eeredienst der slang (ophidolatris).
Zoo vertoont ons de genoemde vitrien een
bronzen slangenje ineenrookend, maar
dat den kop bespiedend ophoelt. Dit een
bronzen haarspeld waarvan de knop ver-
vangen is door drie slangenkoppen, enz.

Hansten wij ons naar de nevensstaande
vitrien van de Christene periode. Wij heb-
ben hier drie kruisjes, die als sieraden moe-
ten geacht hebben, uit de eerste oeven.
Het oudste is dat werk reeds van vroeger
aanwezig was in de verzameling Christiaens
(zie catalogus p. 6) en dat wel behoort tot
de reeks der kruisjes die Reusen bestem-
peld als gesmeed, d. i. met kleine pa-
reltjes of knopjes voorzien. Dan komt het
kruisje door ons vermeld in Nr. 45 van
« Postrijder », en dat behoort tot de be-
keerde of bebladerde kruisjes der 5e eeuw
(zie Reusen, I, 534). Eindelijk brachten
ons de laatste dagen een kruisje, — nog
steeds zonder Christusbeelde, — waarvan
het onafte been reeds wat langer is dan
de drie overige: Dat is dus van jongeren
datum dan de twee voorgaande (waarschijn-
lijk 5e eeuw). Het werd op Schiervelstraat
tegenover huis Nr. 3, op 1.90 m. diepte ge-
vonden.

Wij maakten opzettelijk geen melding
van twee glazen facons die op het voet-
stuk een St-Andriaskruis dragen, omdat
dit misschien nog tot den zomedienst be-
hoort. (Zie Déchelette, Archéologie celtique
ou préhistorique, p. 459).

Maar de vitrien bevat ook een lamp in
dij vorm van duif en twee vischen: een
van glas en een in ivoor. Dit zijn zeker
symbolen van het opkomend Christendom,
en gaan voort aan de benutting van het
kruis als zinnebeeldig teeken der Christe-
nen.

In een andere vitrien staat op de eere-
plaats een Romeinse inktpot, te Tonge-
ren gevonden. Rondom zijn een zestal
schrijfstiften geplaatst, dienende door de
huidige opgravingen op verschillende platen
geleerd werd. Met deze schrijfstiften
gebruikte men wel geen inkt, maar men
schreef er toch mede, namelijk in wassen
tafeltjes. Om te schrijven heeft men licht
noodig, in een rond het hoofd, en symbolisch
heeft men daarom een serie Romeinse
lampjes rond dat schrijfgrief geplaatst.

Heeft men ook geld gevonden vraagt wel-
licht iemand? Ongetwijfeld, het tegen-
overgestelde ware wonder, want sinds
eeuwen vindt men steeds Romeinse gold
in den bodem van het oude Tongeren. Tij-
dens de huidige opgravingen haalde men
eenige interessante munten te voorschijn,
zoo b.v. een zilverstuk van keizer Domitius,
dat zoals ons nummer 40 vermeldt, op
het Statieplein tegenover huis Nr. 55 werd
gevonden.

In Kiekenstraat, tegenover huis Nr. 78
vond men een goldstuk van keizer Augus-
tus, en in het bovengedeelte derzelfde straat
een ander van keizer Vespasianus, in Pie-
pelroet, tegenover huis Nr. 25 een goldstuk van
keizerin Faustina junior, in Wijngaard-
straat, tegenover huis Nr. 11, een bronzen
munt van keizer Domitianus; in Hemel-
genstraat tegenover het huis Nr. 22, een
bronzen stuk van keizer Trajanus; op 11
Novemberlaan, tegen huis Nr. 17, een munt
van keizer Caligula; in Corvenstraat, tegen-
over Nr. 21, een prachtige munt van keizer
Augustus. Het opschrift luidt CAESAR
AUGUSTUS, P(ontifex) MAX(imus) OP de
keerzijde heeft men een voorstelling van
het antaer van Lyon en de lezing: ROM(AE)
ET AVG(usto), dit is: ter eere van Rome
en Augustus. Dit goldstuk blijkt te Lyon

titeit. Om een gedachte te geven, hebben 'wij
een plaat doen maken van een in steen ge-
beiteld beeld dat, zoals nummer 46 van
« Postrijder » vermeldt, bij het begin der
Hemelgenstraat gevonden werd. 't Is een
overblijfsel van het kapiteel eener Jupiter-
kolom, de bekroning van een vierpater-
steen. Ons beeld stelt voor wat men heel
een gigas anspies, dit is een reus met
een lichaam dat niet met beemen, maar als
slang eindigt. De onderschragende houding

van het beeld doet vermoeden dat het
nog, zoals gewoonlijk, een ruitersleed dra-
gen moest. Het herinnert aan de fabel van
den strijd der reuzen tegen Jupiter. Zij
wilden den Olympus beklimmen maar ver-
gen door den koning der goden overwon-
nen en vernield. Het museum bezat reeds
een vierpatersteen en ook een stuk van
een Jupiterzuit. Het in kwestie zijnde beeld
is dus een g'wenschte aanvulling.

Maar om beter nog te voldoen aan het
verlangen dorren die inlichtingen vragen
over de kwaliteit der vondsten zullen wij
er bijvoegen dat, in den Atlas der Romein-
sche beelden afgedrukt door Germania Ro-
mana, geen enkel beeld voorkomt dat in
schoonheid het onze evenaart. Ook hebben
de musea van het Halfeeuwfeest te Brus-
sel van de Universiteit te Gent, van het
Curtius-huis te Luik, alsook eenige ken-
ners reeds om afgiftee van het beeld ge-
vraagd, die dan ook door een Tongersch
kunstenaar, M. Mathieu, met smaak ver-
vaardigd werden.

En daar wij het thans hebben over de
mythologie der oudten, laten wij de groote
zaal binnentreden. Een vitrien is voorbe-
houden aan eenige overblijfselen van J n
eeredienst der voorchristelijke periode.
Voornast heeft men het mooie beeld eener
ninf, opgedoolven, op 2 m. diepte en 4 m.
afstand van den grooten omheiningmuur,
bij het uitgraven van den grond om een
kelder te maken. De vitrien bevat ook de
voorstelling van de zon, bij middel van het
zonnerad (uit de verzameling Christiaens),
en van twee goed bewaarde exemplaren
van het hakenkruis (Swastika) uit de ver-
zameling de Schaetzen. De huidige opgra-
vingen brachten belangrijke aanvulling
voor deze verzameling, namelijk een mooi
ram, reeds vermeld in ons Nr. 47, also-
ook meer dan een voorwerp herinnerende
aan den eeredienst der slang (ophidolatris).
Zoo vertoont ons de genoemde vitrien een
bronzen slangenje ineenrookend, maar
dat den kop bespiedend ophoelt. Dit een
bronzen haarspeld waarvan de knop ver-
vangen is door drie slangenkoppen, enz.

Hansten wij ons naar de nevensstaande
vitrien van de Christene periode. Wij heb-
ben hier drie kruisjes, die als sieraden moe-
ten geacht hebben, uit de eerste oeven.
Het oudste is dat werk reeds van vroeger
aanwezig was in de verzameling Christiaens
(zie catalogus p. 6) en dat wel behoort tot
de reeks der kruisjes die Reusen bestem-
peld als gesmeed, d. i. met kleine pa-
reltjes of knopjes voorzien. Dan komt het
kruisje door ons vermeld in Nr. 45 van
« Postrijder », en dat behoort tot de be-
keerde of bebladerde kruisjes der 5e eeuw
(zie Reusen, I, 534). Eindelijk brachten
ons de laatste dagen een kruisje, — nog
steeds zonder Christusbeelde, — waarvan
het onafte been reeds wat langer is dan
de drie overige: Dat is dus van jongeren
datum dan de twee voorgaande (waarschijn-
lijk 5e eeuw). Het werd op Schiervelstraat
tegenover huis Nr. 3, op 1.90 m. diepte ge-
vonden.

Wij maakten opzettelijk geen melding
van twee glazen facons die op het voet-
stuk een St-Andriaskruis dragen, omdat
dit misschien nog tot den zomedienst be-
hoort. (Zie Déchelette, Archéologie celtique
ou préhistorique, p. 459).

reslagen tusschen de jaren 12 en 14 van
onze tijdrekening, maar vertoont wel het
karakter van Grieksche kunst. Een stuk
dat in schoonheid tegen het voorgaande op-
weegt is drie eeuwen jonger en werd in de
benedenstad, in de St-Catharinastraat, te-
genover huis Nr. 40, op 3 m. diepte ont-
dekt. Gelet op het gewicht moet het een
kleine hoeveelheid goud bevatten (30%).
Het opschrift luidt: FL(AVIVS) IVL(IUS)
CRISPVS NOB(ILIS) CAES(ARIS). Deze Cris-
pus, zoon van Constantijn den Groote werd
in het jaar 325, wegens valsche aantijging,
gedood. De keerzijde vertoont de ingangs-
poort der stad Trier, wat ononder-
S T R wat men leest S(eyndus) TR(iverensis)
= tweede munthuis van Trier. Wij el-
teerden slechts eenige munten. Maar deze
stukken zeggen ons genoeg, dat Tongeren
van af de eerste tot in de vierde eeuw be-
woond was.

Evenzoer, zooniet nog duidelijker blijkt
zulks uit het mooie pottenwerk dat ons
staatsmuseum kwam verrijken. Er werden
inderdaad prachtige schotels gevonden, die
nog gaaf bleven, of konden hersteld wor-
den. Maar de student der oudheidkunde ziet
vooral naar de potscherven met stampels,
daar men den tijd van werkzaamheid der
pottenbakkers kent. En nu brachten ons
de uitgravingen in dit opzicht een rijken
oogst. Onder meer drie stampels, gevonden
in Hemelgenstraat, in Schiervelstraat, in
Maastriekstraat, van drie pottenbakkers
die nog in Arcezo werkten, bijgevolg van
voor of heel in het begin der eerste eeuw.
Tongeren was dus van af dat tijdstip op
een groote oppervlakte bewoond.

Weltra nam er de handel een buitenge-
wone vlucht. Het bewijs wordt bijzonder
geleerd door de vondst van een jonger, er-
varen oudheidkundige, M. Ridder Ph. de
Schaetzen. Op een terrein van ongeveer 72
vk. meter ontdekte hij dit jaar 196 merken
van pottenbakkers, schier alle verscheiden
van elkander. Op die plaats stond onge-
wijfeld een magazijn. Maar welke uitgebreide
handelsbetrekkingen moest zulk magazijn
hebben!
G. S.

Binnenland

KREDIETVERLEENING EN KLEINE SPAARDERS.

Ter Opheldering. — Wanneer op een ge-
geven oogenblik een talrijke schare spaar-
ders zich aanbielt om haar geld terug te
vragen, dan gebeurt het dikwijls dat de
machtigste banken of kredietinstellingen
in gvaar komen. Men denke eens terug aan
den crisis — toestand in October 1907 te
New-York. Toen de paniek of angst op het
hoogste was, verdrongen zich tot 1500 per-
sonen voor de winketten van een enkele
bank om hun geld terug te eischen. Deug-
stijgt bij het zicht der drokken, voor en
der voornaamste banken, die van Pierpont
Morgan, die daar een hoofdman uit: Wat
gaat er nu geworden? « Wel, antwoordde
zijn medewerker, indien hier niet, binnen
de vier en twintig uren, honderd miljoen
aan goud aanwezig zijn, zal de grond zelf
van Wall Street — (het grootste kwartier
der banken te New-York) — onder onze
voeten verzinken ». De groote bank Per-
pont Morgan kon echter het noodige goed
doen toevoelen en de kalme keerde eeder.

Dat is nu reeds meer dan een kwart eeuw
geleden. Men kende hier in ons land zulke
schokkende toestanden nog niet. We heb-
ben sinds den oorlog bijgeleerd, met eigen
oogen, en gezien hoe de paniek ontstaat.
En ook ondervonden wat het kost ze ha-
gang te laten gaan, of er een duw aan te
geven. Bij voorbeeld in het jaar 1926 wan-
neer men de menschen de vrees aanjoer
voor het behouden der schatkistbons. Het
crediet werd geschokt en een erge waar-
vermindering van den frank volgde.

Ten gevolge van zekere onvoorzichtig-
heid heeft men op het punt gestaan thans
ook erge toestanden te belevan, ten gevol-
ge b.v. van verdachtmaking van den Bel-
gischen Boerenbond.

Door de inrichting van een Centraal Bu-
reau ten gunste van kleine spaarders en
het beschikbaar stellen van een muntfonds
van een milliard frank, om dit Centraal Bu-
reau te steunen, werd deze paniek-propa-
ganda aan banden gelegd.

Men moet het tot lof der Belgische Kam-
mer zeggen dat de leden zonder op de ogen
denkijwe en voorkeur van politieke me-
ning te letten zich weer eens op het gro-
te standpunt van het Nationaal belang wisten
te plaatsen, want de oprichting van het
Centraal bureau werd met 161 stemmen te-
gen 6 (en 8 onthoudingen) aangenomen op
5 Dec. jl. en het tweede ontwerp werd met
140 stemmen tegen 8 (en 14 onthoudingen)
gestemd op 20 Dec.

En paar belangrijke verklaringen zijn
uit het debat te lichten.

M. THEUNIS, eerste minister. — Wij
stonden dus voor het feit dat de vorige re-
gering een formule had uitbedacht, waar-
bij zij zich zou bedienen van het muntfonds
dat nergens anders bestaat, om sommige on-
dernemingen die zich meer speciaal tot de
kleine spaarders richten, in de mogelijk-
heid te stellen sommige van hun activa te
gelde te maken, ingeval de spaarders ge-

titeit. Om een gedachte te geven, hebben 'wij
een plaat doen maken van een in steen ge-
beiteld beeld dat, zoals nummer 46 van
« Postrijder » vermeldt, bij het begin der
Hemelgenstraat gevonden werd. 't Is een
overblijfsel van het kapiteel eener Jupiter-
kolom, de bekroning van een vierpater-
steen. Ons beeld stelt voor wat men heel
een gigas anspies, dit is een reus met
een lichaam dat niet met beemen, maar als
slang eindigt. De onderschragende houding